

Ársfrágreiðing
2016
um
seyðahaldið í Heygshaga

Hans Martin Andreassen

Eldri veðurur
1. virðisløn
Magnus í Niðristovu
Heygahagi, Innara helvt

Frágreiðing 2016 um seyðahaldið í Heygshaga:

Tað er eitt sindur hugaligari at skriva frágreiðing um árið 2016 enn 2015. Veðrið var rímiliga gott alt várið, og summarið royndist eisini rímiliga væl. Veðrið í lembingini var gott, tó so at tað vóru onkrir dagar við sjaskveðrið, men vit mistu ikki lomb orsakað av tí.

Veðrið í lembingini, og hvussu ærnar eru fyri, koma altíð at ávirka lambatalið. Sjálvt um givið verður um várið, kemur gróðurin altíð at ávirka vektina um heystið.

Vit fingu væl fleiri lomb í ár enn í 2015, og vektin var eisini væl betri. Árið byrjaði við at taka veðragjólingar inn, og varð hetta gjørt tann 6. og 7. januar. Í ár fingu vit allar veðragjólingarnar aftur. Tann síðsti kom aftur síðst í februar.

Vit hava gjørt eina roynd fyri at finna útav, hvør munurin er á livandi vekt, tá ið seyðurin kemur úr haganum turrur, og so tá ið hann hevur staðið inni eina nátt (náttstaðin). Munurin í % er 2,67%. Okkum manglar at finna munin á turrum og vátum seyði. Til hetta krevst, at vit kunnu reka seyðin inn ein turran dag, og so fáa ein vátan dag dagin eftir. Vit royndu hetta tvær ferðir í januar, men hetta miseydnaðist, av tí at dagarnir ikki passaðu. Turt ein dag og regn dagin eftir ella umvent.

Geving - hoyggj:

Vit góvu bert hoyggj nakrar fáar dagar í vár.

Gjólingarnir vórðu tiknir inn, tá ið vit høvdu skannað. Teir vóru inni í uml 3 vikur, og hesa tíðina fingu teir hoyggj. Hetta varð gjørt fyri at venja teir við hoyggj.

Geving - kraftfóður:

Allur seyðurin í haganum fekk seyðafóður. Vit byrjaðu at geva 14. mars. Og góvu vit eisini kraftfóður frá 3. november til 12. desember (flushing).

Sunnasta Gongu og Miðjan:

Byrjað varð at geva tann 14. mars, og fingu ærnar uml. 300 g um dagin fram til 30. mars. Vit vóru á fjalli og góvu heilivág tann 31. mars. Allur seyðurin varð viðgjørður og vigaður. Sproytað varð við Noromectin fyri orm og lús, Covexin fyri lambablóðsótt, og varð Crovect sproytað eftir rygginum fyri lús.

Tá ið fjallið var liðugt, vórðu 19 tvílembur sleptar oman um landsvegin. Hesar fingu 600 g pr. seyð um dagin frá 31. mars til 14. apríl. Frá 14. apríl til 22. mai fingu tær 900 g pr. seyð um dagin. Tvílemburnar við Svartá og á Hvilvt vórðu fóðraðar inni til hálvan mai. Hesar fingu hoyggj og 500 g av kraftfóðri um dagin.

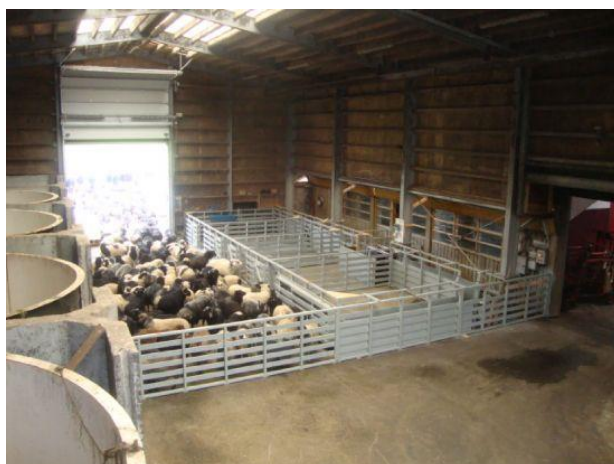
Allur hin seyðurin í haganum fekk tað sama, t.e. hvør seyður fekk 370 g um dagin frá 31. mars til 13. apríl. Frá 14. apríl til 22. mai fingu tær 500 g pr. seyð um dagin. Einlemburnar fingu 28 kg pr. ær fyri alt tíðarskeiðið. Tvílemburnar, ið gingu fyri seg, fingu 42 kg pr. ær fyri alt tíðarskeiðið. Vit góvust at geva tann 22. mai og róku seyðin av bønum tann 22. mai.

Fjalldagar:

Fyrsti fjalldagur: Róku allan seyðin inn á Støðina tann 9. februar.

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Marius á Geilini og Hans Martin Andreassen

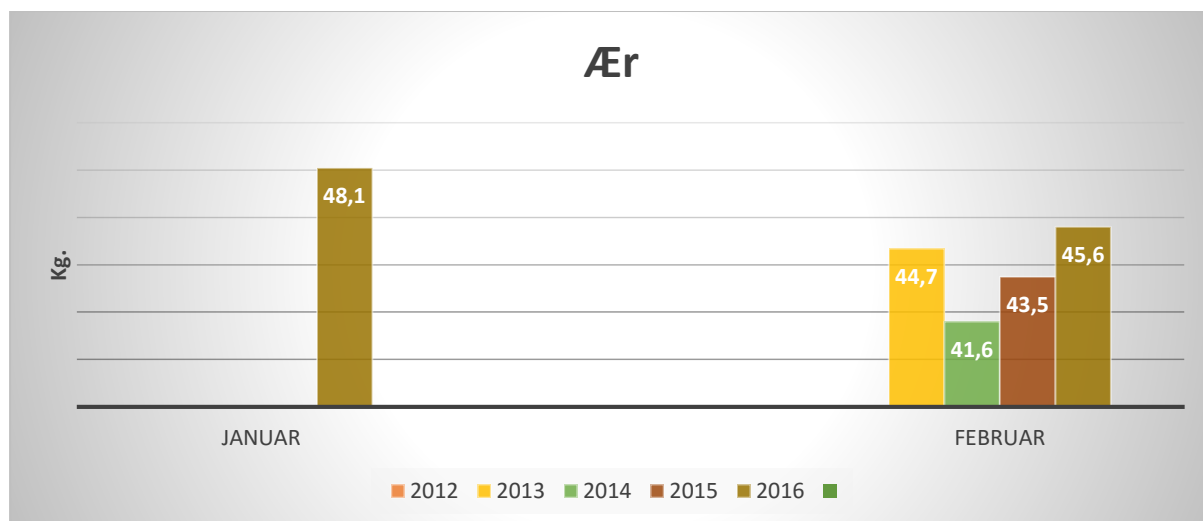
Annar fjalldagur: Mikudagin 10. februar 2016 skannaðu og vigaðu vit áseyðin í Heygshaga – tilsamans 174 ær.

Manning: Ólavur av Steinum, Rólvur Djurhuus, Jens Ivan í Gerðinum, Dorthea Joensen, Marius á Geilini og Hans Martin Andreassen. Eyðstein Jensen skannaði.

Skanningin vísti, at 159 ær eru kvidnar, har av eru 37 tvílembur og 121 einlembur. Av tvílembunum er ein gjólingur, og av einlembunum eru 16 gjólingar. Av 26 gjólingum vóru 8 geldir, og av 141 óm vóru 7 geldar. Tað ger, at skannaða lambatalið í Heygshaga blívur 1,1 í 2016

Ærnar eru væl betri fyri í ár enn í fjør. Miðalvektin í ár er 45,6 kg móti 43,5 kg í fjør, og er hetta samstundis hægsta vekt, síðan vit byrjaðu at viga seyðin í februar mánað.

Fyrstu ferð, vit vigaðu ærnar í desember mánað, var í fyrriaárið í sambandi við blóðroyndir, av tí sama valdu vit at viga í desember í fjør eisini.

Av tí at tíðarskeiðið desember – februar, sum vit fyrr hava vigað í, er heldur drúgt, og fyri at fáa so neyva skráseting sum gjørligt, hava vit valt at viga ærnar í januar mánað eisini.

Ein stórir spurningur hevur tikið seg upp, hvat munurin er á náttstadnum seyði og á turpum og vátum seyði. Higartil hevur tað ikki eydnast okkum at kanna munin á vátum og turpum seyði. Men vit hava nú fingið til vega munin á seyði beinleiðis úr haganum og náttstadnum seyði, t.v.s. seyðurin hevur staðið inni í eitt samdøgur við fríari atgongd til vatn. Munurin er 2,6% av livandi vekt, tað merkir, at umrokningarfaktorurin er 1,0267 av náttstadnari vekt í mun til seyð beint úr haganum. Tá tølini fyri vátan og turpan seyðeru fingin til vega, kunnu vit viga seyðin, sama hvat veðrið er. Hetta er vitan, sum er góð at hava, tá seyður skal býtast um heystið, har hagin er feli.

Triði fjalldagur: Tann 30. mars róku vit allan seyðin inn á støðina

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Andrass Holm Arge, Tróndur Leivsson og Hans Martin Andreassen.

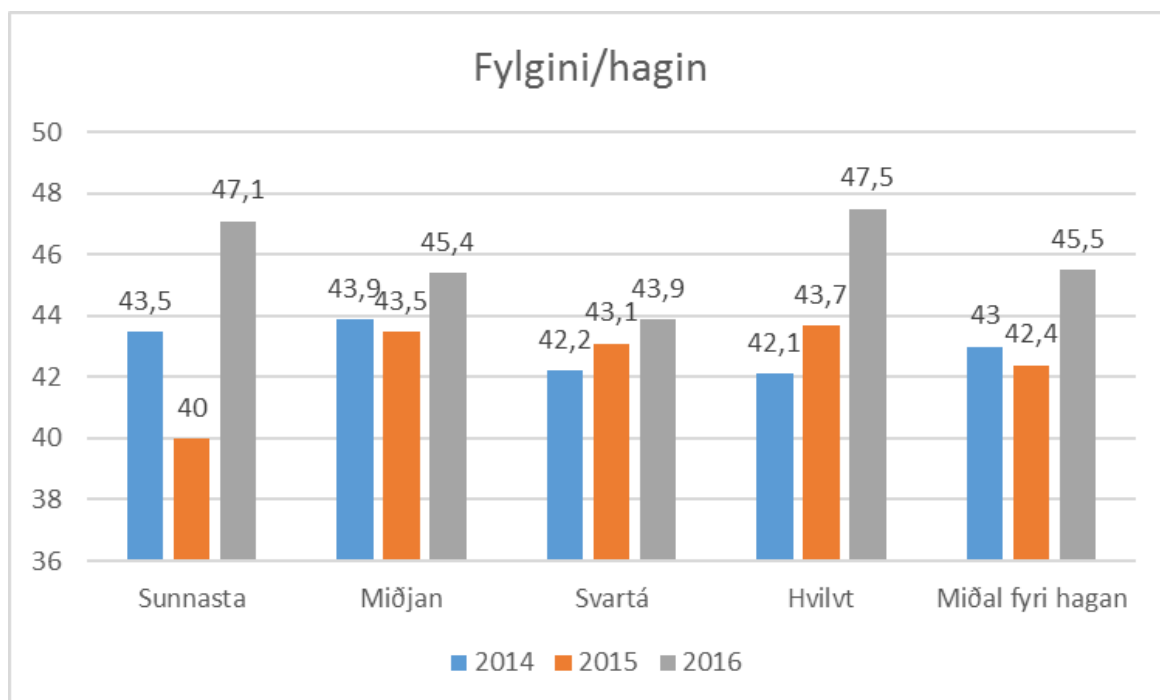

Fjórði fjalldagur: Tann 31. mars viðgjørdu vit allan seyðin við Noromectin fyri ótoy og orm og við Covexin fyri lambablóðsótt. Allur seyðurin varð vigaður og skrásettur.

Manning: Ólavur av Steinum, Dorteia Joensen, Jens Ivan í Gerðinum, Tróndur Leivsson og Hans Martin Andreassen.

Vektin hendan dagin vísir, at ærnar eru farnar 300 gram aftur síðani seinasta fjall 10. februar 2016. Miðalvektin hesa ferð var 45,5 kg móti 45,8 kg í februar. Í mars mánað í fjør vigaðu ærnar 42,4 kg, tað vil siga, at munurin millum somu tíð í ár og í fjør er 3,1 kg . Veðrið hevur verið sera lagaligt í ár í mun til í fjør, og er hetta helst orsøkin til, at seyðurin er so væl fyri í ár.

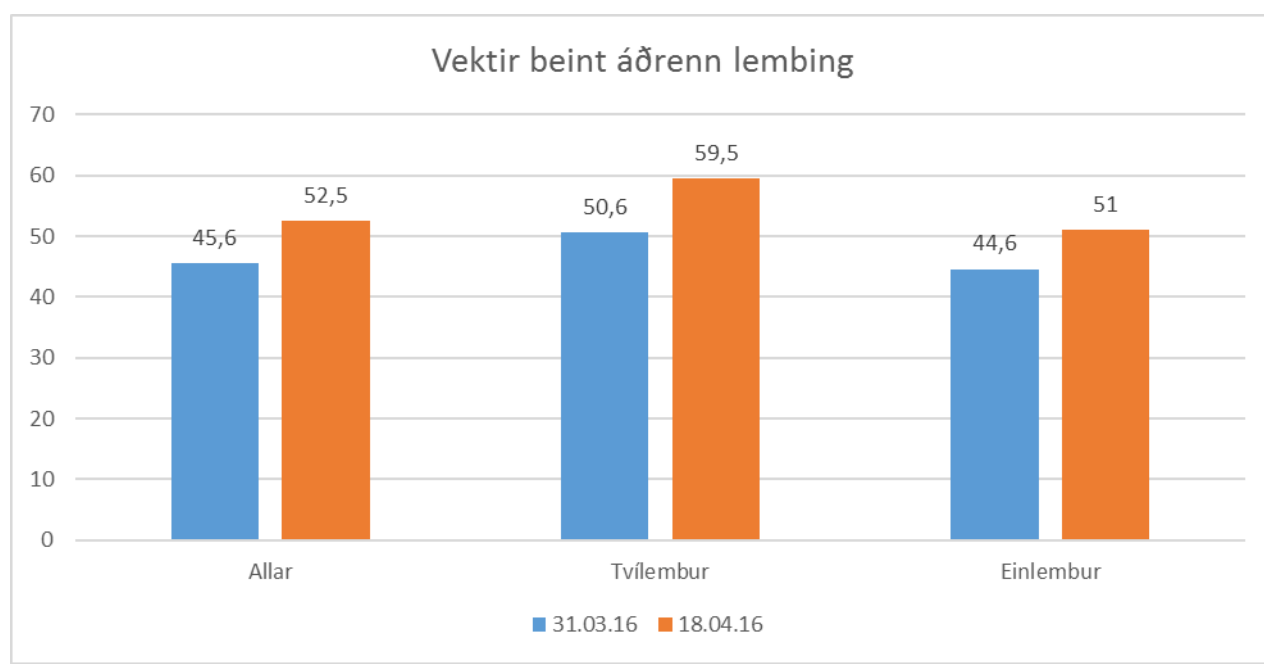
Fimmti fjalldagur:

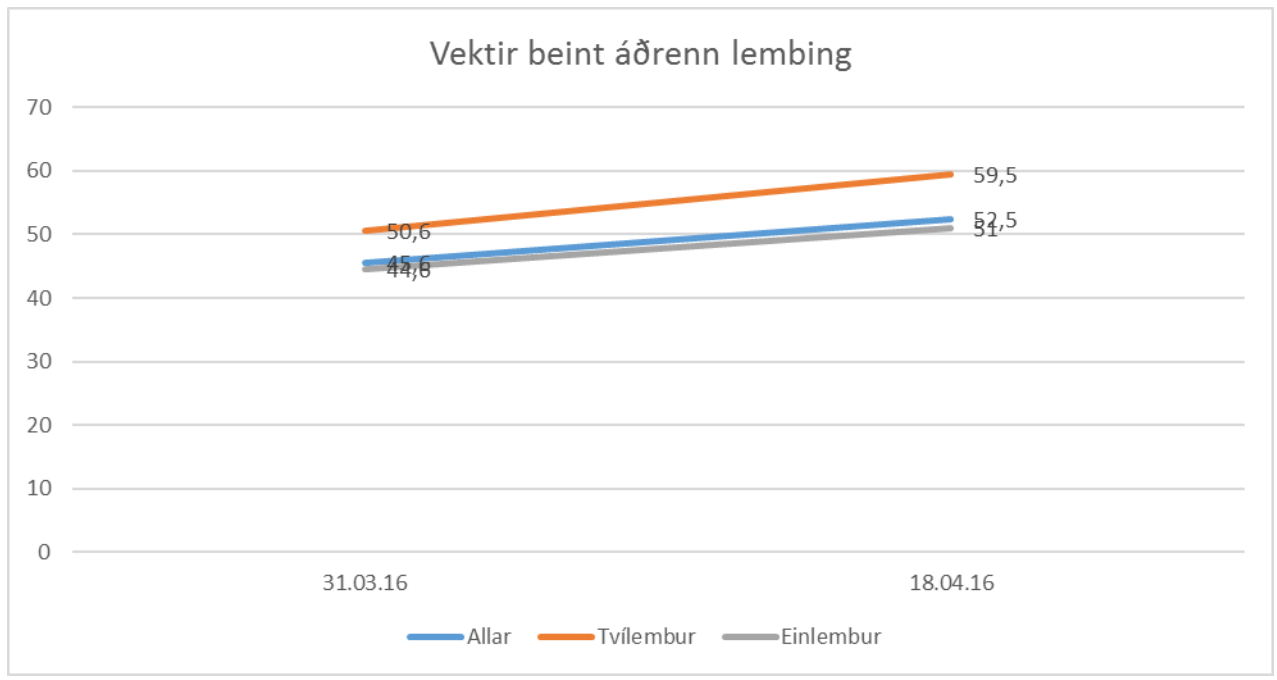
Manning: Ólavur av Steinum, Dorteia Joensen, Rólvur Djurhuus, Marius á Geilini og Hans Martin Andreassen

Skrásetingar av ærsvektum undan lembing

Mánadagin 18.04.16 vigaðu vit allar ærnar. Hetta er so tætt uppundir lembing, ið vit mettu ráðiligt. Endamálið við hesari viging var at síggja, hvussu nógv ærnar tyngjast undan lembing. Vit vita, at síðstu seks vikurnar undan lembing veksur fostrið 75% av burðarvektini. Tað sigur okkum samstundis, at júst hesar seks vikurnar hevur ærin mest brúk fyri eyka ískoytisfóðuri fyri at tryggja, at lembingin gongur væl, og at lombini gerast sterk og koma á føtur at súgva skjótast gjørligt, eins og at ærnar mjólka nógv.

Vit vigaðu seinast 31.03.16, og er munurin hesar knøppu tríggjar vikurnar 6,9 kg í miðal. Áhugavert verður at máta lutfallið millum burð, eftirburð og fosturvátn. Eisini verður forvitnisligt at sammeta vektirnar, tá ærnar verða vigaðar aftur um ein mánað.

Sanniliga gerst skrásetingararbeiðið meiri fullfíggjað fyri hvørja viging, og halda vit fram við hesum arbeiði, fara vit einaferð at kunna gera okkara egnu vegleiðingar og lærubøkur um føroyskan seyð til menning og frama av tí føroyska seyðinum og seyðahaldinum.

Til seinast kann nevast, at ein av tvílembunum, ið varð vigað 18. apríl, lembdi náttina til tann 20. apríl og varð síðan vigað uml. 8 tímar aftaná, at hon hevði lembt. Vit skrásettu hesa lembing, sum vit altíð gera, og vigaðu samstundis lombini og eftirburðin.

Úrslitið vísir, at vektin á ærini 18. apríl var 58 kg. Tá hon lembdi 20. apríl, fall vektin niður á 47,5 kg., ærin lembdi 2 lomb, og vigaði hvørt av teimum 3350 gr. T.v.s. samlað vekt av lombum var 6700 g (gimburlomb), eftirburðurin vigaði 455 g, hetta gevur í alt 7155 g. Tað merkir sostatt, at tey írestandi 3345 g, ið ærin misti, var fosturvatn.

Lembing:

Eitt veðurlamb í Sunnastugongu gekk eftir, men tað kom bert eitt lamb undan hesum. Lembingin byrjaði av álvara tann 20. apríl, so tað passaði væl eftir tíðini til okkara veðragjólingar. Í ár høvdu vit rímiliga gott veður í lembingini, og gav hetta okkum fleiri lomb enn síðsta ár.

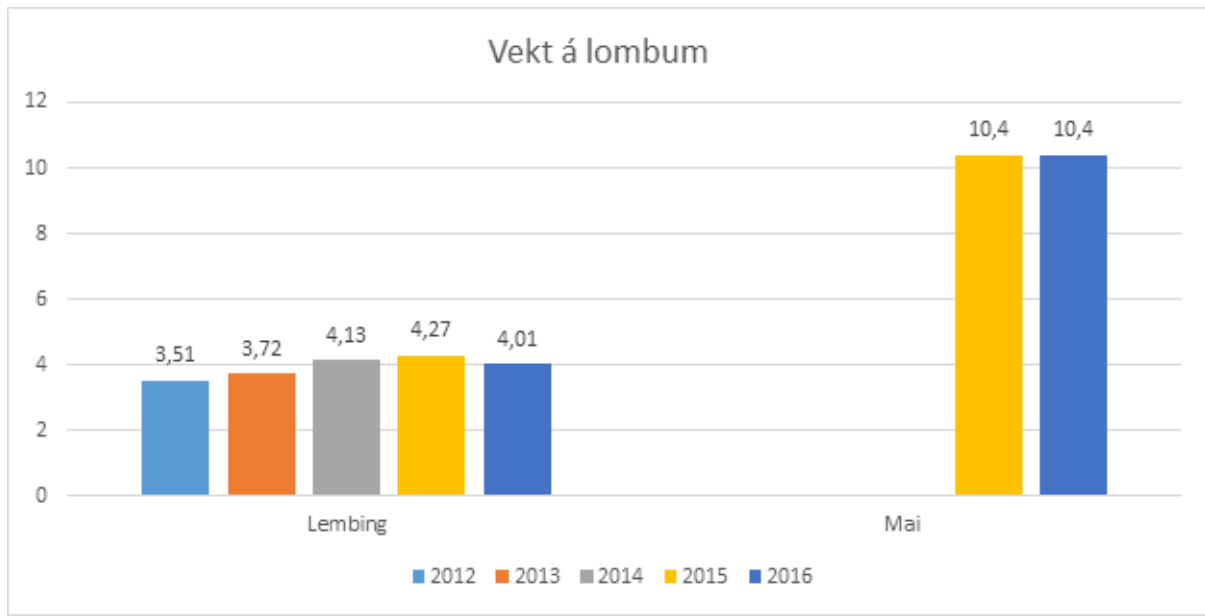

Sætti fjalldagur:

Manning: Ólavur av Steinum, Dorthea Joensen, Rólvur Djurhuus, Tróndur Leivsson, Andrass Holm Arge og Hans Martin Andreassen.

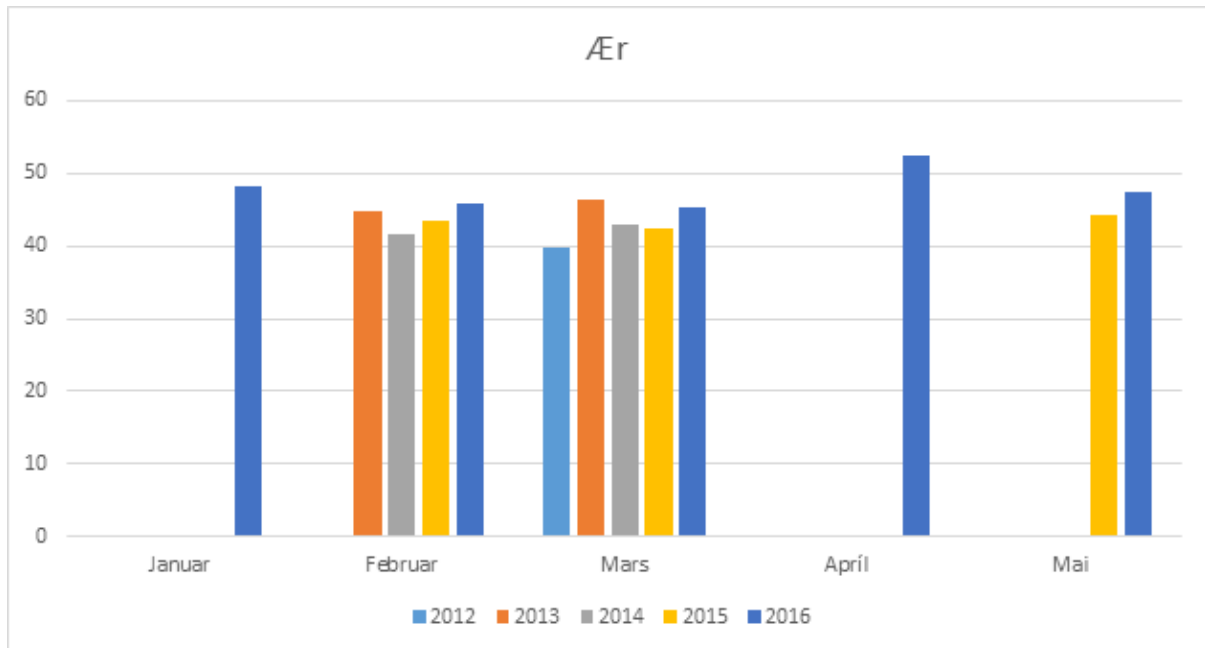
Tann 19. mai róku vit ærnar á bönnum inn til vicingar. Hetta er tríggar dagar, áðrenn, tær blivu riknar av bönnum og í hagan. Vit vigaðu bæði ær og lomb eins og gjørdur holdmetingar av ónum. Ærnar eru í góðum holdum í ár sammett við í fjør. Í fjør róku vit væl seinni av bönnum, nevniliga tann 26. mai, og er lagt upp fyri hesum muni við eini tillaging í stabbamyndini niðanfyri:

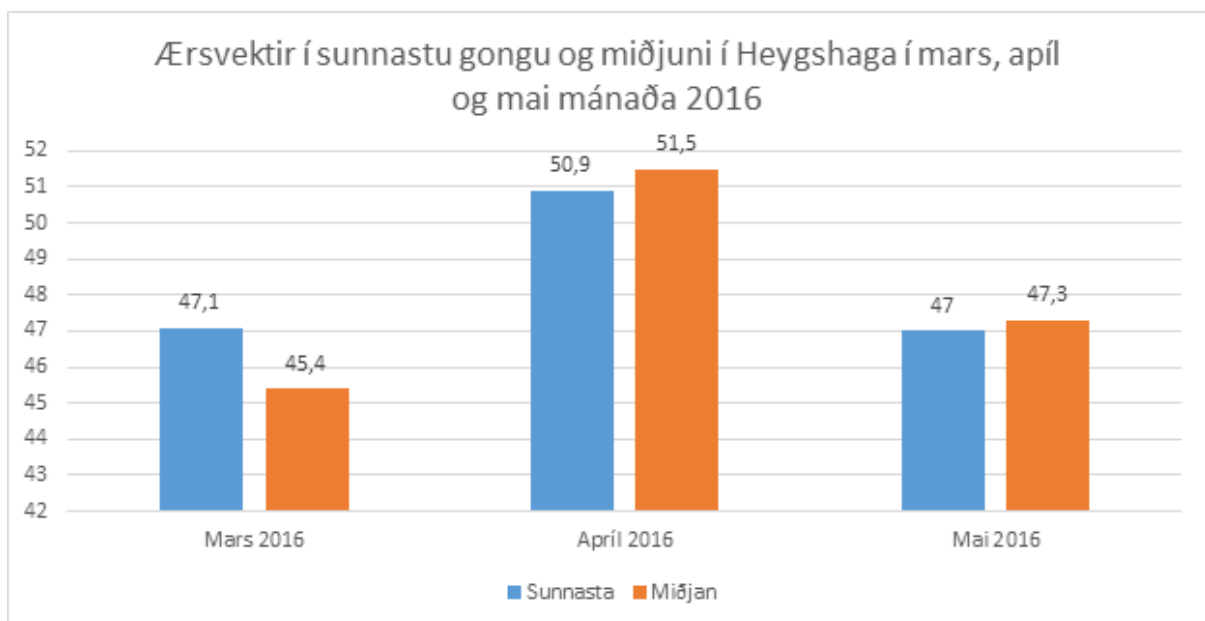
Talva 1: Vektir á lombunum í Heygshaga. Burðarvektin verður skrásett sama dag, sum lambið er lembt. Av tí at vit vigaðu sjei dagar fyrr í ár, hava vit rættað vektina við 228 g/dagin. Henda vektin er grundað á dagligan vøkstur frá lembing til 26. mai í fjør, og hon skal tí takast við ávísam fyrivarni.

Í fjør vigaðu vit ikki ærnar í apríl, og tá undraðust vit á, at ærnar vóru so mikið betur fyri í mai mánað í mun til mars mánað, sí talvu 2. Í ár vigaðu vit tí ærnar hin 18. apríl, ið var so tætt upp undir lembing, sum vit mettu vera ráðiligt. Úrslitið vísti, sum væntað, at fyrra helming av árinum viga ærnar mest beint undan lembing, tí bæði burður, eftirburður og fosturvatn tyngja ærina nógv, sí talvu 3.

Talva 2: Ærsvektir í Heygsahaga fyri árin 2012 – 2016. Bæði januar og apríl mánaði hava ikki verið í skrásetingunum undanfarn ár, meðan vektirnar í mai mánað vórðu fyrstu ferð skrásettar í fjør.

Talva 3: Sammeting av vektum fyri mars, apríl og mai av ónum í Sunnastu gongu og Miðjuni. Sunnastagonga og Miðjan eru tær gongurnar, sum liggja fast

á bønnum, og eru tøluni frá teimum mest eftirfarandi. Fyrivarni má tó takast fyri, at ærnar, sum eru í skrásetingunum, hava fingið ískoytisfóður.

Sjeyndi fjalldagur:

Manning: Ólavur av Steinum, Andrass Holm Arge, Heri Müller, Ari Johannesson, Bartal Andreassen, Hallur Johannesson, Dánjal Petur Müller, Øssur Andreassen, Dorthea Joensen, Jens Ivan í Gerðinum, Sakir Frýdal Tróndarson, Tróndur Leivsson og Hans Martin Andreassen. Jóannes Debess á Oyrareingjum var í samgongu.

Týsdagin tann 5. juli 2016 vóru vit í áseyðaroyting á Búnaðarstovuni. Umframt tað vanliga arbeiðið, varð seyðurin vígaður og vektirnar skrásettar. Hetta hava vit gjørt fleiri ferðir seinastu árin. Tann samlaða miðalvektin í ár er nakað minni enn í fjør. Hetta kemst einamest av, at tað eru eini 25 lomb fleiri í ár, og eru hetta mest tvílembulomb og gjólingslomb. Tá vit sammeta vektirnar á tvílembulombum í fjør og í ár, so er vektin nógv hægri í ár. Annars sóu lombini út til at trívast væl.

Sammeta vit fimm tey seinastu árin, er munurin hesin:

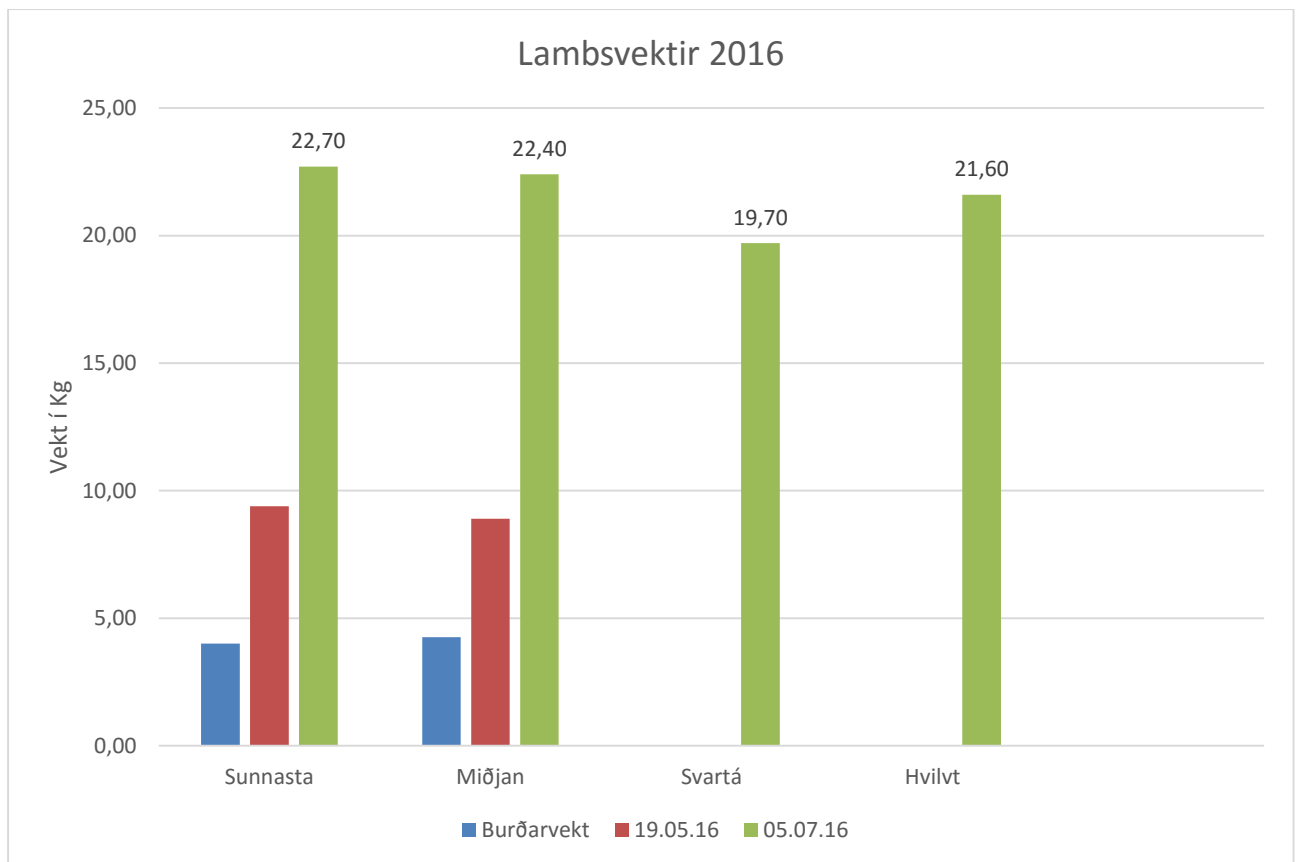
Ár	2012	2013	2014	2015	2016
Dato	3. juli	3. juli	9. juli	8. juli	5. juli
Miðalvekt í kg.	20,81	19,9	24,6	22,56	21,5

Rokna vit við, at dagligur vøkstur er 250 g, so kunnu vit við hesum rætta okkum inn til 9. juli hvørt ár. So er munurin millum 2014, 2015 og 2016 hesin:

Ár	2014	2015	2016
Dato	9. juli	9. juli	9. juli
Miðalvekt í kg.	24,6	22,81	22,25

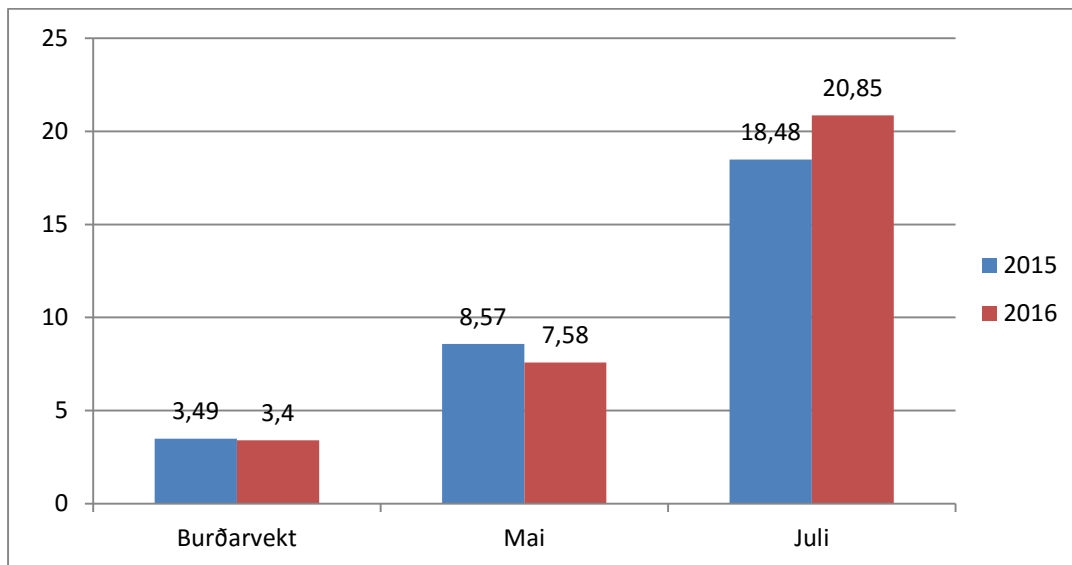
Tað merkir, at lombini vigaðu 0,56 kg meira somu tíð í fjør.

Vektirnar á lombunum í áseyðaroyting:

Við Svartá og á Hvilvt eru ov fá lomb vigað nýlembd og í mai, til at geva eina rætta mynd av burðarvektini og vektini 19. mai. Í juli eru øll lomb vigað.

Vektirnar á tvílembulombunum í Sunnastu og Miðjuni:

Í ár eru 60 tvílembulomb í öllum haganum móti 42 í fjør.

Afrat teimum vanligu skrásetingunum vóru blóðroyndir tiknar av lombunum, fyrri á hendan hátt at kunna ala okkum burtur úr ridluskriðanum.

Úrslit

16007	AA/RR/QQ	16031	AA/RR/QQ	16114	AA/RR/QQ
16003	AA/RH/QQ	16032	AA/RR/QQ	16118	AA/RR/QQ
16030	AA/RH/QQ	16034	AA/RR/QQ	16119	AA/RR/QQ
16109	AA/RH/QQ	16035	AA/RR/QQ	16120	AA/RR/QQ
16128	AA/RH/QQ	16037	AA/RR/QQ	16121	AA/RR/QQ
16136	AA/RH/QQ	16041	AA/RR/QQ	16122	AA/RR/QQ
16149	AA/RH/QQ	16042	AA/RR/QQ	16123	AA/RR/QQ
16201	AA/RH/QQ	16043	AA/RR/QQ	16126	AA/RR/QQ
16249	AA/RH/QQ	16044	AA/RR/QQ	16127	AA/RR/QQ
16314	AA/RR/QQ	16050	AA/RR/QQ	16129	AA/RR/QQ
16001	AA/RR/QQ	16051	AA/RR/QQ	16132	AA/RR/QQ
16005	AA/RR/QQ	16052	AA/RR/QQ	16135	AA/RR/QQ
16006	AA/RR/QQ	16054	AA/RR/QQ	16137	AA/RR/QQ
16009	AA/RR/QQ	16057	AA/RR/QQ	16138	AA/RR/QQ
16012	AA/RR/QQ	16058	AA/RR/QQ	16140	AA/RR/QQ
16013	AA/RR/QQ	16101	AA/RR/QQ	16142	AA/RR/QQ
16019	AA/RR/QQ	16102	AA/RR/QQ	16143	AA/RR/QQ
16021	AA/RR/QQ	16103	AA/RR/QQ	16144	AA/RR/QQ
16023	AA/RR/QQ	16106	AA/RR/QQ	16145	AA/RR/QQ
16024	AA/RR/QQ	16110	AA/RR/QQ	16146	AA/RR/QQ
16025	AA/RR/QQ	16111	AA/RR/QQ	16150	AA/RR/QQ
16028	AA/RR/QQ	16112	AA/RR/QQ	16151	AA/RR/QQ
		16113	AA/RR/QQ	16161	AA/RR/QQ

16202	AA/RR/QQ	16311	AA/RR/QQ	16105	AV/RR/QQ
16208	AA/RR/QQ	16312	AA/RR/QQ	16115	AV/RR/QQ
16213	AA/RR/QQ	16313	AA/RR/QQ	16116	AV/RR/QQ
16214	AA/RR/QQ	16315	AA/RR/QQ	16117	AV/RR/QQ
16217	AA/RR/QQ	16316	AA/RR/QQ	16124	AV/RR/QQ
16218	AA/RR/QQ	16317	AA/RR/QQ	16125	AV/RR/QQ
16223	AA/RR/QQ	16319	AA/RR/QQ	16130	AV/RR/QQ
16224	AA/RR/QQ	16326	AA/RR/QQ	16131	AV/RR/QQ
16227	AA/RR/QQ	16332	AA/RR/QQ	16134	AV/RR/QQ
16229	AA/RR/QQ	16333	AA/RR/QQ	16139	AV/RR/QQ
16231	AA/RR/QQ	Sunn/mið	AA/RR/QQ	16141	AV/RR/QQ
16232	AA/RR/QQ	16133	AV/RR/OQ	16147	AV/RR/QQ
16233	AA/RR/QQ	16210	AV/RR/OQ	16152	AV/RR/QQ
16237	AA/RR/QQ	16246	AV/RR/OQ	16205	AV/RR/QQ
16238	AA/RR/QQ	16255	AV/RR/OQ	16206	AV/RR/QQ
16240	AA/RR/QQ	16002	AV/RR/QQ	16207	AV/RR/QQ
16242	AA/RR/QQ	16004	AV/RR/QQ	16209	AV/RR/QQ
16243	AA/RR/QQ	16011	AV/RR/QQ	16211	AV/RR/QQ
16245	AA/RR/QQ	16015	AV/RR/QQ	16215	AV/RR/QQ
16247	AA/RR/QQ	16016	AV/RR/QQ	16221	AV/RR/QQ
16248	AA/RR/QQ	16020	AV/RR/QQ	16234	AV/RR/QQ
16250	AA/RR/QQ	16022	AV/RR/QQ	16239	AV/RR/QQ
16253	AA/RR/QQ	16027	AV/RR/QQ	16241	AV/RR/QQ
16258	AA/RR/QQ	16033	AV/RR/QQ	16254	AV/RR/QQ
16260	AA/RR/QQ	16036	AV/RR/QQ	16302	AV/RR/QQ
16303	AA/RR/QQ	16040	AV/RR/QQ	16320	AV/RR/QQ
16304	AA/RR/QQ	16045	AV/RR/QQ	16325	AV/RR/QQ
16305	AA/RR/QQ	16049	AV/RR/QQ	16225	VV/RR/QQ
16306	AA/RR/QQ	16053	AV/RR/QQ	16252	VV/RR/QQ
16307	AA/RR/QQ	16055	AV/RR/QQ	16257	VV/RR/QQ
16308	AA/RR/QQ	16104	AV/RR/QQ		

Kanningar hava víst, at onkrar ílegur eru meir mótstøðuførar móti ridluskriða enn aðrar. Niðan fyri er talva, sum Heilsufrøðiliga Starvsstovan hevur gjørt, sum vegleiðing um, hvørjar ílegur eru mest mótstøðuførar móti ridluskriða. Seyður er eisini í Føroyum, sum hevur VV í Codon 136. Hesin seyður er sera lítið mótstøðuførur móti ridluskriða.

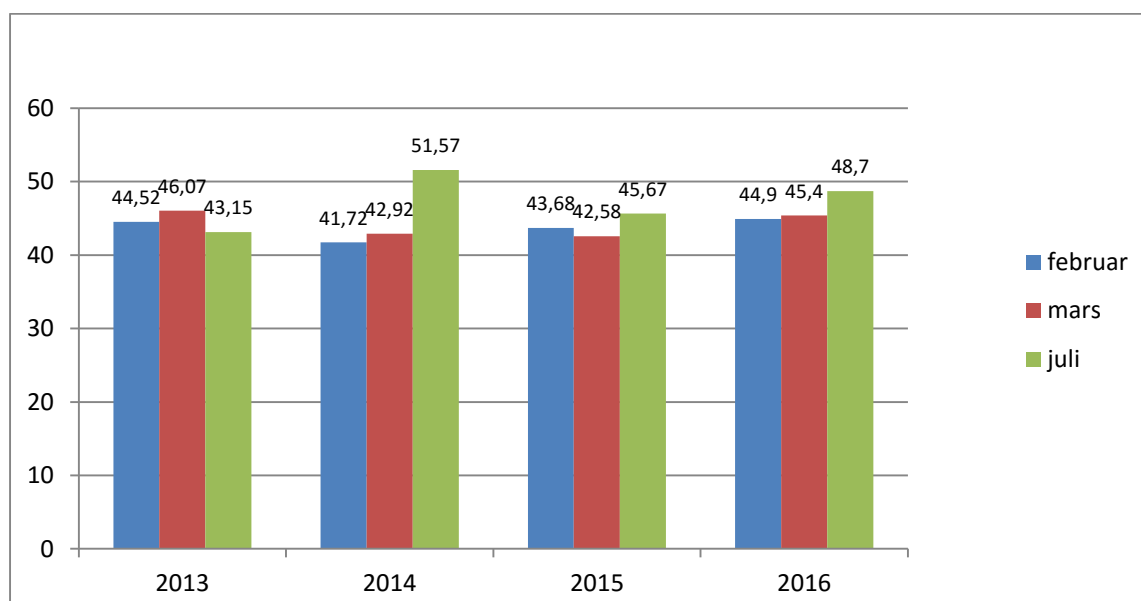
Codon 136	Codon 154	Codon 171	Mótstøðuføri
AA	RR	RR	Seyður við hægst mótstøðuføri fyri ridluskriða. Sera væl egnaður til aling (at seta við).
AA	RH	RR	
AA	HH	RR	
AA	RR	QR	Seyður við høgum mótstøðuføri fyri ridluskriða. Væl egnaður til aling.
AA	RH	QR	
AA	HH	QR	
AA	RR	QQ	Seyður, ið hevur mótstøðuføri fyri ridluskriða. Kann nýtast til aling.
AA	RH	QQ	
AA	HH	QQ	
AV	RR	RR	Seyður, ið er minni mótstøðuførur fyri ridluskriða. Skal helst ikki nýtast til aling.
AV	RH	RR	
AV	HH	RR	
AV	RR	QR	
AV	RH	QR	
AV	HH	QR	
AV	RR	QQ	
AV	RH	QQ	
AV	HH	QQ	

Helvtin av lombunum í Miðjuni og í Sunnastu blivu roytt. Hetta er fimta og seinasta árið, at lomb verða roytt fyri at fáa kunnleika um, um hetta ávirkar flettivektina á heystardegi. Úrslitini av royndini verða kunngjørd á heimasíðuni, tá tey eru tøk.

Ærsvektirnar higartil fyri 2016 sammettar við undanfarin ár síggja soleiðis út:

Ærnar vóru væl fyri og høvdu góða filing. Tyngsta lambið vigaði 35 kg í mun til 31,5 kg í fjør. Tað minsta lambið vigaði 7,5 kg í mun til 10 kg í fjør.

Áttandi fjalldagur: Tann 6. juli viðgjørdu vit Sunnastu Gongu og Miðjuna.

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Andrass Holm Arge, Tróndur Leivsson, Dorthea Joensen, Jóannes Mikkelsen, Ari Johanneson, Hallur Arason, Bartal Andreassen, Sakir Frýdal Tróndarson, Øssur Andreassen, Dánjal Petur Müller og Hans Martin Andreassen.

Summarlomb

Í sambandi við tiltakið *Summarlamb í Fútastovu 2016* flettu vit 10 lomb úr Heygshaga hjá Búnaðarstovuni tann 12. august 2016. Trý av lombunum hava gingið á bønum síðani lembing. Hini 7 lombini eru øll úr haganum. Av teimum 10 flettu lombunum eru 5 tvílembulomb, 2 eru gjólingslomb og trý eru einlembulomb.

Miðal dagligur vøkstur hjá lombunum á bønum er 339 gramm. Hjá teimum úr haganum er miðal dagligur vøkstur 284 gramm.

Niðanfyri er talva yvir vektirnar á lombunum og yvirlit yvir vøkstur síðani lembing.

Lomb av bønnum

Nr	Kyn	Vekt lembing gramm	Vekt 19. mai kg	Vekt 5. juni kg	Vekt 12. august kg	Flett vekt pund	Flett vekt í % av livandi vekt	Tvílembulamb (T) Einlembulamb (E)
16024	G	3300	10	24,5	35	32,4	46,3	T
16025	V	3600	10,7	27,5	42	40	47,6	T
16045	V	4350	7	26	41,5	41,8	50,4	E
Miðal		3750	9,2	26	39,5	38,1	48,2	

Lomb úr haganum

Nr	Kyn	Vekt lembing gramm	Vekt 19. mai kg	Vekt 5. juni kg	Vekt 12. august kg	Flett vekt pund	Flett vekt í % av livandi vekt	Tvílembulamb (T) Einlembulamb (E) Gjólingslamb(G)
16001	V	4900	15,5	31,5	45,5	40,8	44,8	E
16016	V	3200	10	21,5	36,5	28	38,4	T
16030	G	3480	11	24,5	35,5	33	46,5	E
16042	G	4600	8	20,5	31,5	25,6	40,6	T
16050	G	2600	3,5	13	24	21,6	45	G
16052	V	4250	6	18,5	29,5	22	37,3	T
16161	G	*	*	17	28	24	42,9	G
Miðal		4113	9	20,9	32,9	27,9	42,4	

* eingin vekt

Níggindi fjalldagur:

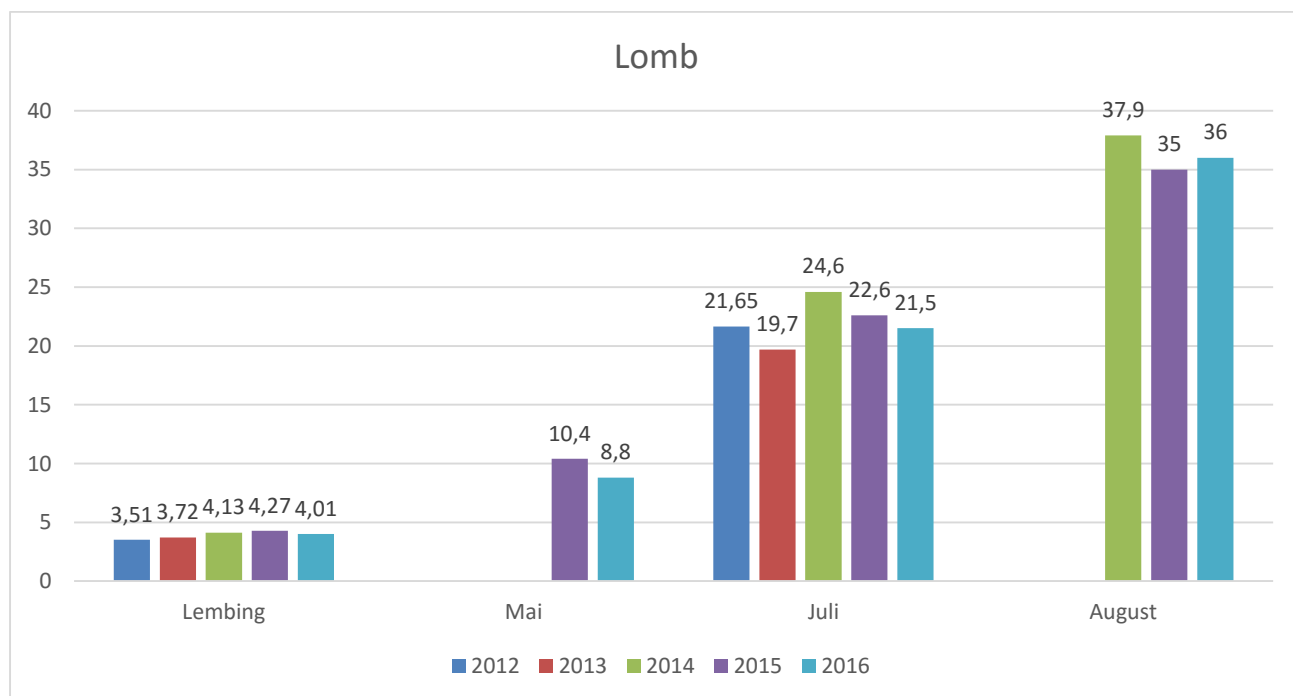
Manning: Ólavur av Steinum, Andrass Holm Arge, Dánjal Petur Müller, Heri Müller, Øssur Andreassen, Dorteia Joensen, Jóannes Arge, Edvard Müller og Hans Martin Andreassen.

Týsdagin 23. august 2016 vóru vit á fjalli á Búnaðarstovuni. Hetta fjallið, sum er ein liður í skrásetingini í seyðahaldinum, er tað triðja á rað, at vit viga seyðin í august mánaði, og ætlanin við hesum arbeiðinum er fyrst og fremst at fáa hagtøl til vega, sum kunnu vera til hjálpar hjá bøndum og røktingarmonnum, og annars øllum, sum fáast við seyð.

August er ikki vanlig fjalltíð, kortini er hetta triðja árið á rað, at vit viga seyðin í Heygshaga í august mánað. Hetta fjallið kann geva okkum svar uppá ymsar spurningar, t.d. hvussu nógv lombini tyngjast seinastu vikurnar undan fletting. Tað kann vera hent at vita hjá teimum, sum fletta tíðliga at selja feskt, fyri at kunna áseta rættan søluprís. Vit máta hita og avfall á Búnaðarstovuni, og tá hesar seyðaskrásetingarnar eru gjørdar í fleiri ár, fáa vit væntandi eina greiða mynd av, hvussu nógv veðrið ávirkar vektina.

Vit skulu sjálvandi vera varin við at gera endaligar niðurstøður, fyrr enn vit hava endurtikið skrásetingarnar í fleiri ár. Vit mugu brúka vit og skil og taka fyriverni, og taka tey fyrstu úrslitini sum ábendingar.

Stabbamyndin vísir eina samanbering av miðallambsvektunum tey seinastu fimm árin.

Sammeta vit tey seinastu trý árin, er munurin hesin:

Ár	2014	2015	2016
Dato	27. august	21. august	23. august
Miðalvekt í kg.	37,9	35	36

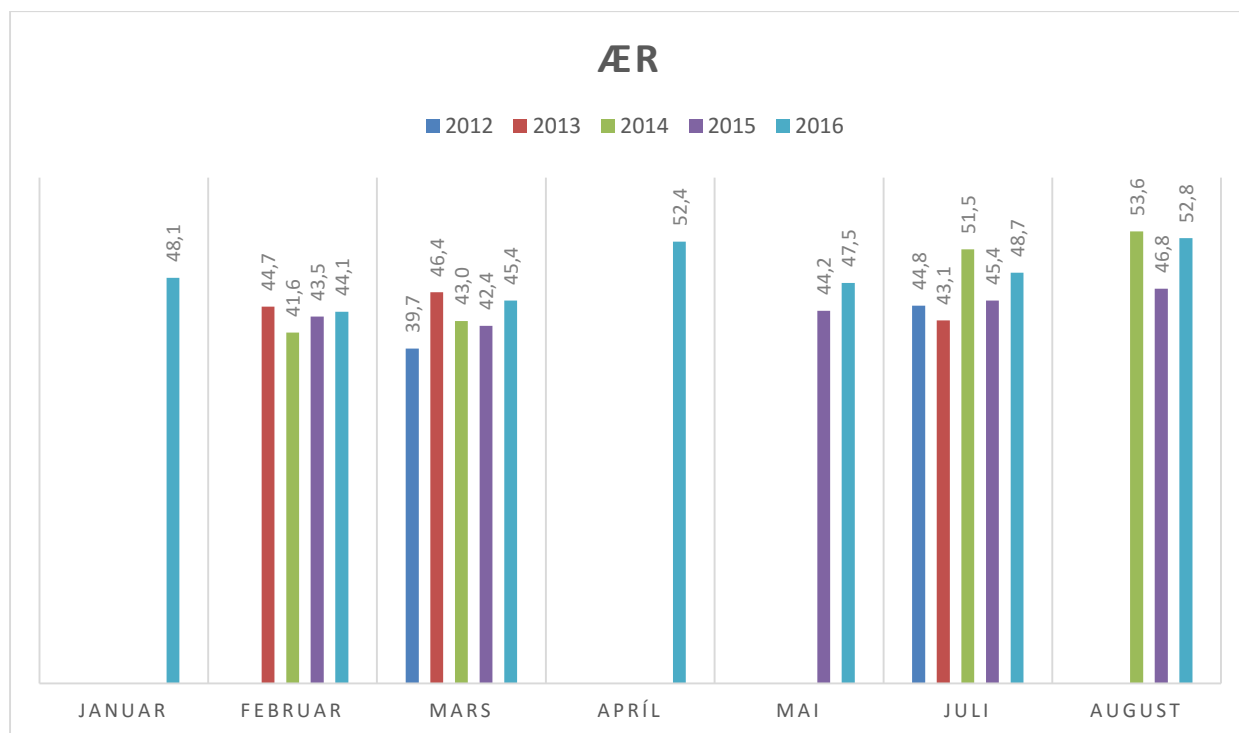
Atlit skal takast til, at vit ikki altíð fara á fjall sama dag ár um ár og skulu tí uml. 250 g leggjast afturat fyri dagligan vøkstur. Um vit tá rætta okkum til 23. august hvørt ár, verður munurin hesin:

Ár	2014	2015	2016
Dato	23. august	23. august	23. august
Miðalvekt í kg.	35,9	35,5	36

Eftir hesum kunnu vit siga, at lambsvektin í august er tann higartil besta, sum vit hava skrásett hesa tíðina á árinum. Eisini er tað áhugavert at síggja, hvussu nógv lombini í ár hava ment seg frá royting og fram til 23. august.

Nevnast kann, at tyngsta lambið í august í fjør vigaði 49 kg í mun til 52,5 kg í ár og lættasta lambið í august í fjør vigaði 19 kg í mun til 19,5 kg í ár.

Ærnar hava verið støðugt væl fyri í ár, og ársvektirnar í ár líkjast væl teimum fyri 2014. Sí stabbamynd niðanfyrri

Slaktið

Síðst í september varð skipað fyri tiltaki í Vágsbotni í Tórshavn, har dentur var lagdur á at vísa á, hvat landbúnaðurin í Føroyum hevur at geva. Búnaðarstovan læt 3 gimburlomb til tiltakið. Hesi krovini vórðu grillað á tiltakinum.

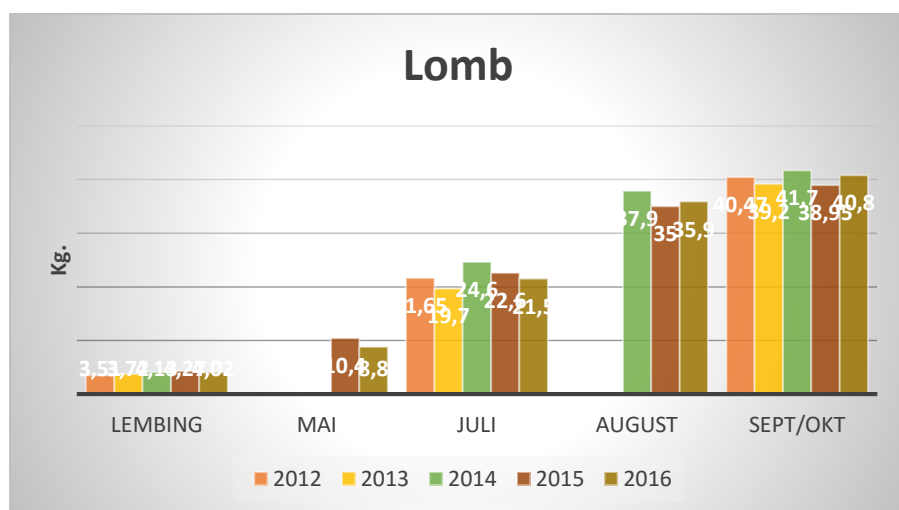
Tíggjundi fjalldagur:

Manning: Ólavur av Steinum, Bartal Andreassen, Øssur Andreassen, Dánjal Petur Müller, Jóhannes Arge, Heri Müller, Absalon Hansen, Edvard Müller, Jóna Jacobsen, Jóannes Mikkelsen og Hans Martin Andreassen.

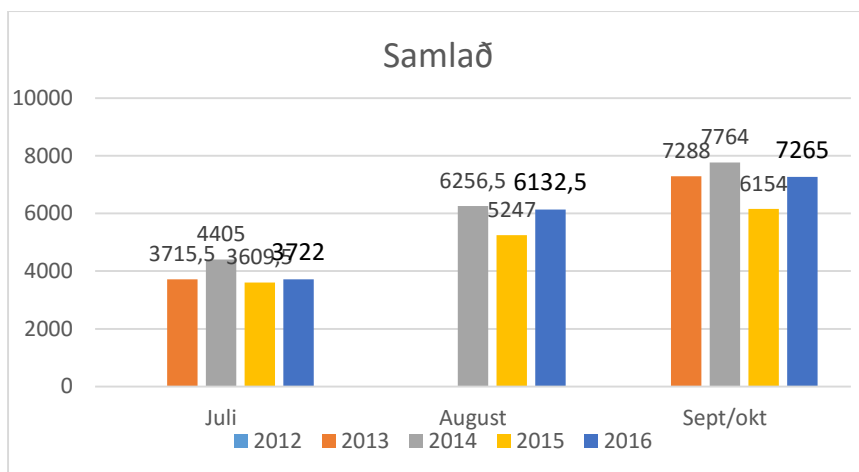
Tann 20. september vóru vit í skurðfjall. Vit róku allan hagan og viðgjørdur Sunnastugongu og Miðjuna. Allur seyðurin varð vigaður. Avdeyðaðarnar vórðu tiknar, og verðagjólingar og sleppingarlomb slept upp. Lombini, ið skuldu flettast, vóru tikin. Áseyðurin varð viðgjørdur við Combinex fyri orm. Sleppingarlombini vóru sroytað fyri garnasótt og við Covexin fyri lambablóðsótt.

Vekt á óm og lombum

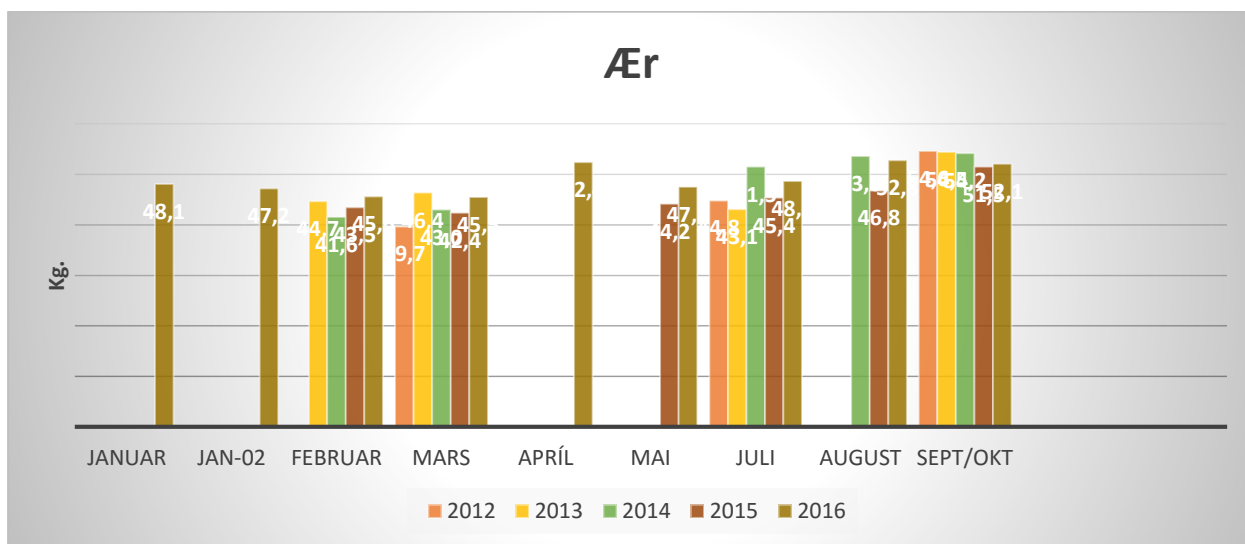
Vit vóru á fjalli týsdagin tann 20. september 2016, hetta var tveir dagar fyrr enn árið fyri. Vit vigaðu allan seyðin, sum vit gera á hvørjum fjalli. Í 2016 gav hagin 188 lomb, móti 161 lombum í fjør. Á heysti 2015 vigaðu lombini 6.153 kg livandi, í 2016 vigaðu tey tilsamans 7.265 kg livandi. Miðalvektin á livandi lombum var 40,8 kg í 2016 móti 39,0 kg árið fyri ella 4,6 prosent meira í 2016 enn árið fyri. Krovini vigaðu í miðal 31,5 pund í 2016 móti 30,2 í 2015 ella 4,3 prosent meira enn í 2015. Flett vekt av lombunum var í miðal 38,6 prosent av livandi vekt í 2016 í mun til 38,7 prosent árið fyri livandi vekt.

Mynd 1. Vekt á lombum gjøgnum árið 2012 til 2016

Mynd 2. Vekt á lombum. Samlað vekt livandi

Mynd 3. Vekt á óm februar til október 2012 til 2016

Dagligur vøkstur hjá lombum

Ein liður í skrásetingini er at fáa vitan um dagligan vøkstur hjá lombunum frá lembing til fletting. Í 2015 og 2016 hava vit vígað lombini fimm ferðir, fyrstu ferð nýlembd og seinastu ferð beint áðrenn fletting. Av praktiskum orsøkum eru vigingardagarnir ikki heilt teir somu hvørt árið, men næstan. Í talvuni niðanfyri síggja vit dagligan vøkstur/dag í teimum fyra tíðarskeiðunum millum vigingarnar. Skrásetingarnar í 2015 og 2016 vísa, at dagligur vøkstur á lombum í Heygshaga er:

Talva 1. *Dagligur vökstur hjá lombum*

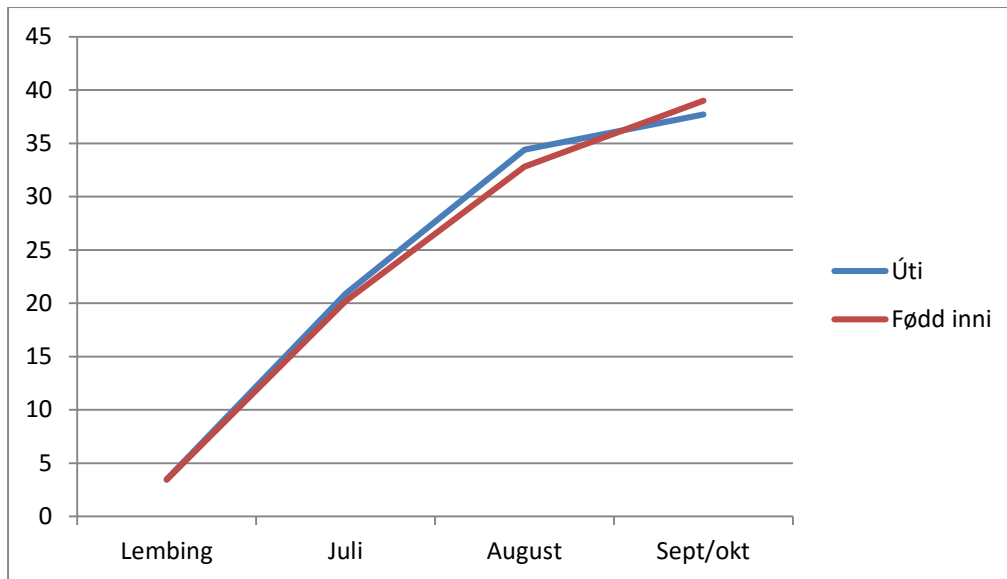
Tíðarskeið	Dagligur vökstur gram/dag		
	2015	2016	Miðal 15/16
Lembing – 19/26. maí	228	270	249
19/26. maí – 6/9. júlí	275	277	276
6/9. júlí – 21/22. ágúst	283	288	285,5
21/22. ágúst – 21/22. sept.	131	125	128
Lembing til fletting	236	250	243

Við úrslitunum fyri 2015 og 2016 kunnu vit staðfesta, at lombini fara 243 gram fram um dagin frá lembing til sláturs. Havast skal í huga, at vit hava bert skrásett dagligan vökstur við fimm vigingum um árið í tvey ár, so tølini mugu takast við ávísum fyrivarni, men tey geva okkum tó eina góða ábending um dagligan vökstur hjá einum lambi. Vit kunnu ikki staðfesta eina veruliga vakstrarkurvu, fyrr enn vit hava fleiri ára skrásetingar.

Vekt á tvílembulombum

Í 2016 gjørdur vit eina kanning, har vit sammettu úrtøkuna hjá tvílembum, sum vóru føddar inni áðrenn lembing við tvílembur, sum gingu úti. 31. mars blivu 16 tvílembur sleptar oman um landsvegin. Hetta er óvelt lendi innangarðs. Tær fingu 900 gram av seyðafóðri um dagin til 19. maí, tá tær vóru ríknar í hagan. 31. mars blivu 12 tvílembur tiknar inn og vóru føddar inni til 19. maí, tá tær fóru í hagan. Tær fingu so nógv, tær orkaðu, av donskum ”grønhø” umframt 450 gram av seyðafóðri um dagin. Lombini blivu vígað fyra ferðir: nýlembd, í várfjalli, í ágúst og í skurðfjalli 20. september.

Talvan niðanfyri vísir vektina frá lembing til skurðfjall. Úrslitið má takast við størsta fyrivarni, tí kanningin er bert gjørt eina ferð og er ikki skipað eftir tryggum vísindaligum leisti, har seyðurin verður bólkaður í bólkar, sum eru heilt eins, fyri at útiloka ymiska tilvildarlaga ávirkan á úrslitið.

Mynd 4. Vekt á tvílembulombum undan óm, sum vóru føddar inni frá 31. mars til 19. mai og undan óm, sum gingu úti.

Ellinti fjalldagur:

Manning: Ólavur av Steinum, Bartal Andreassen, Ari Johannesson, Dánjal Petur Müller, Jóhannes Arge, Øssur Andreassen, Jóna Jacobsen og Hans Martin Andreassen. Eystein Jensen Skannaði øll lombini.

Vit viðgjørdu Ennisgonguna 21. september. (Svartá og Hvilvt). Allur seyðurin varð vigaður. Avdeyðaærnar vórðu tiknar, og veðragjólingar og sleppingarlomb slept upp. Lombini, ið skuldu flettast, vórðu tikin. Áseyðurin var viðgjørður fyri garnasótt og við Combinex fyri orm. Sleppingarlombini vóru sroytað við Covexin fyri lambablóðsótt.

Sýning av veðurlombum: Í sambandi við at blóðroyndir eru tiknar av lombunum fyri at staðfesta hvørjar ílegur tey hava, var ein sýning gjørd av øllum veðurlombunum, sum vóru ílegukannað. Hetta var gjørt fyri at vita, um nakar sjónligur munur sæst á teimum, sum hava ílegurnar AA ella AV. Hetta fara vit at gera nøkur ár afturat. Úrslitið í ár vísir ikki nakran stórvegis mun millum AA og AV. Sí talvu niðanfyri.

Ílegur	Bein aftan	Bein framman	Horn	Ull	Heildarmynd	Stig í alt
AA	5,03	5,24	5,65	5,47	5,21	26,58
AV	4,71	4,43	6,07	5,50	4,93	25,64
Miðal	4,92	5,00	5,71	5,47	5,12	26,23

Tólvti fjalldagur: Tann 23. november róku vit Sunnastu og Miðjuna inn til viging.

Manning: Jens Ivan í Gerðinum, Rólvur Djurhuus, Dorteia Joensen og Hans Martin Andreassen.

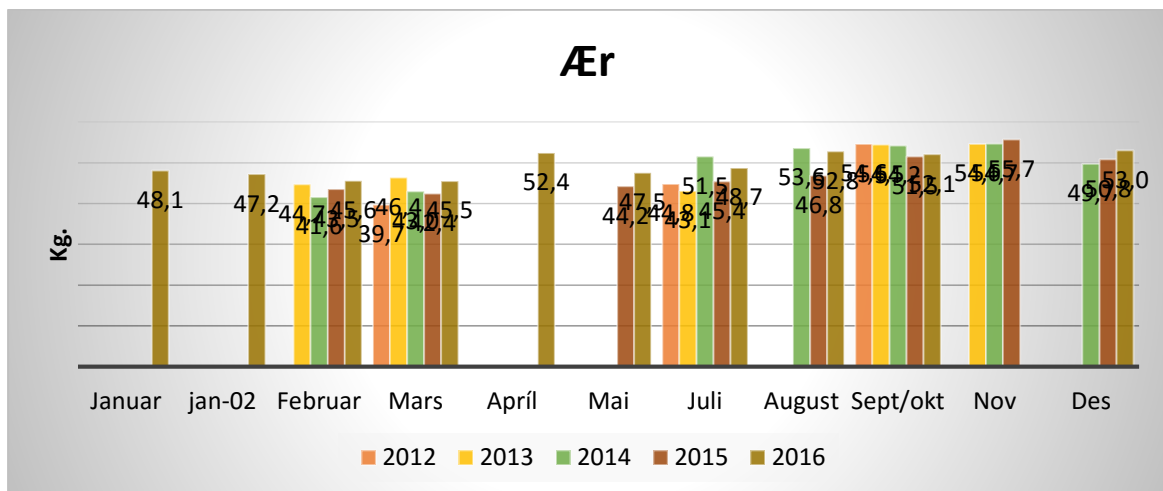
23. november 2016 róku vit ærnar í rætt. Vit vigaðu allar ærnar og kundu staðfesta, at ærnar í Heygshaga eru farnar 0,9 kilo fram síðani 20. september. Hetta er 0,9 kg meira enn í skurðfjalli. Skrásetingar undanfarin ár hava givið okkum ábendingar um, at ærnar viga mest einaferð í november mánað.

Vit byrjaðu at skráseta vektina á ónum í Heygshaga í 2012. Røktin í Heygshaga hevur verið sum í einum miðal føroyskum haga, har seyðurin gongur úti alt árið og fær kraftfóður frá mars til aftaná lembing. Endamálið við hesum skrásetingunum var at útvega okkum tøl, sum vísa, hvussu seyðurin í einum miðal haga í Føroyum er fyri gjøgnum árið. Tað er eyðsýnt, at tað er munur frá einum ári til annað, sum Mynd 1 eisini vísir, men Mynd 2 vísir tó eina greiða mynd av gongdini gjøgnum árið øll árini frá 2012 til 2016.

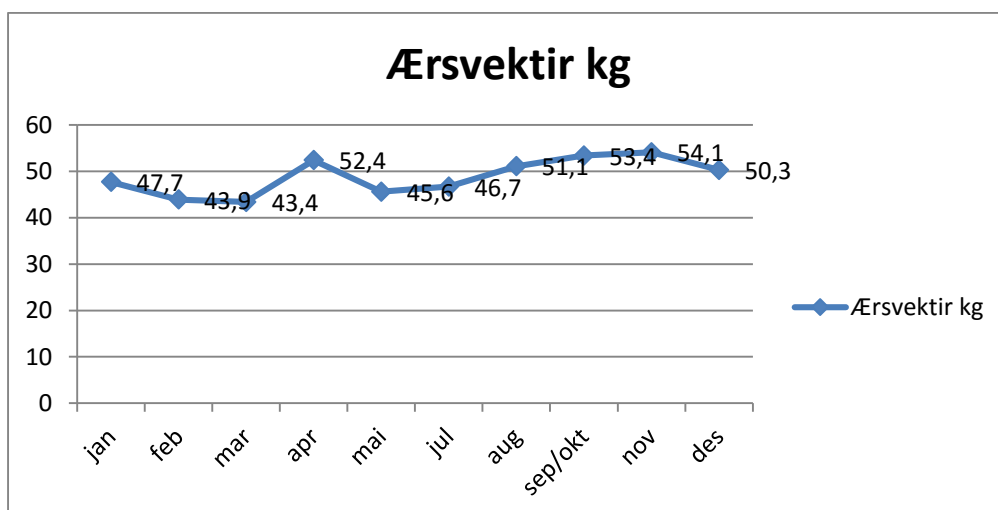
Frá november 2016 hava vit broytt raksturin í Heygshaga. Hereftir fara vit á hvørjum ári at geva ónum kraftfóður áðrenn brundtíð og í brundtíðini og sostatt fara vit yvir til ein munandi nærtøknari (intensivari) rakstur enn áður. Nú í heyst (2016) hava vit givið øllum ónum kraftfóður frá 3. november, og vit hildu á til 12. desember. Fylgini fingu eitt sindur ymiskt - úr 500 upp í 850 gram/ær.

Komandi árini fara vit at halda fram at geva ónum frá heystinum, og vit ætla, at tíðarskeiðið, sum vit geva, skal vera ymiskt frá einum fylgi til annað. Vit fara so at kanna, hvussu ymisk fóðring ávirkar lambatal og vekt o.a. Vit fara eins og

undanfarnu árinu at skráseta vektirnar fleiri ferðir um árið, og vit skráseta eisini tal og vekt á lombum, einlembur, tvílembur v.m.

Mynd 1. Vekt á óm gjøgnum árið 2012 – 2016

Mynd 2. Vekt á óm gjøgnum árið. Miðal fyri 2012 – 2016

Vektir 2016

Sunnastagonga ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
11. januar	48,4 kg
25. januar	47,2 kg
11. februar	45,4 kg
31. mars	47,1 kg
18. apríl	50,9 kg
19. mai	47,0 kg
5. juli	47,1 kg
23. august	51,4 kg
20. september	49,8 kg
23. november	53,0 kg
Flett vekt á ónum	42,3 pund

Miðjan ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
11. januar	47,8 kg
25. januar	47,3 kg
11. februar	46,0 kg
31. mars	45,4 kg
18. apríl	51,5 kg
19. mai	47,3 kg
5. juli	46,5 kg
23. august	51,8 kg
20. september	51,5 kg
23. november	52,7 kg
Flett vekt á ónum	43,1 pund

Svartá ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
11. februar	45,4 kg
31. mars	43,9 kg
5. juli	50,8 kg
23. august	54,2 kg
20. september	56,5 kg
Flett vekt á ónum	45,5 pund

Hvilvt ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
11. februar	46,2 kg
31. mars	47,5 kg
5. juli	52,2 kg
23. august	54,7 kg
20. september	53,9 kg
Flett vekt á ónum	40,3 pund

Sunnasta Gonga lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,997 kg
19. mai	9,39 kg
6. juli	22,7 kg
23. august	36,5 kg
20. september	40 kg
Flett vekt	32,8 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	40,97%

Miðjan lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	4,255 kg
19. mai	8,9 kg
6. juli	22,4 kg
23. august	37,9 kg
20. september	41,9 kg
Flett vekt	32,1 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	38,33%

Svartá lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	4,592 kg
19. mai	6,4 kg
5. juli	19,7 kg
23. august	33,8 kg
20. september	39,9 kg
Flett vekt	30,1 pund

Flett vekt í % av livandi vekt 37,64%

Hvilvt lambsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
5. juli	21,6 kg
23. august	35,2 kg
20. september	42,4 kg
Flett vekt	30,6 pund
Flett vekt í % av livandi vekt 36,05%	

Fletting:

Vit flettu allan seyðin á støðini. Manningin var Øssur Andreassen, Jóhannes Arge, Mogens Wraae, Jóannes Mikkelsen og Bartal Andreassen.

Frá Búnaðarstovuni var Hans Martin Andreassen.

Bruttoúrtøka 2016:

Í 2016 gav hagin 188 lomb móti 161 lombum í fjør. Á heysti 2015 vigaðu lombini 6.153 kg livandi, í 2016 vigaðu tey tilsamans 7.265 kg livandi. Miðalvektin á livandi lombum var 40,8 kg í 2016 móti 39,0 kg árið fyri ella 4,6 prosent meira í 2016 enn árið fyri. Krovini vigaðu í miðal 31,5 pund í 2016 móti 30,2 í 2015 ella 4,3 prosent meira enn í 2015. Flett vekt av lombunum var í miðal 38,6 prosent av livandi í 2016 í mun til 38,7 prosent árið fyri livandi vekt.

Veðragjólingar:

Vit gjørdur 8 lomb upp til veðragjóling, harafturat høvdu vit 2 veðrar. Vit sleptu brundseyðunum út tann 28. november. Í hagan fóru 2 veðrar og 6 veðragjólingar. Tveir veðragjólingar vóru hjá ónum, ið vóru inni.

Royndir at royta lomb í áseyðaroyting:

Helvtin av lombunum í Miðjuni og í Sunnastu blivu roytt. Hetta er fimta og seinasta árið, at lomb verða roytt fyri at fáa kunnleika um, um hetta ávirkar flettivektina á heystardegi. Úrslitini av royndini verða kunngjörd á heimasíðuni, tá tey eru tøk.

Smakkurin á kjøti

Føroyingar hava etið turt kjøt og skerpikjøt í øldir, og tað tykist, sum at undirtøkan fyri hesum forna mati er vaksandi millum fólk, og nógv verður gjørt burtur úr smakkinum. Robert Joensen, sum hevur skrivað nógvar bøkur um seyð, viðger eisini hetta evnið. Á bls. 240 í nýggjastu bókini hjá Robert Joensen, sum Sprotin hevur givið út stendur:

Av royndum munnu føroyingar hava lært, hvussu teir skuldu fáa gott og passaliga ræst skerpikjøt. Var kalt í veðrinum, lótu menn krovini hanga inni í roykstovuni eitt ella tvey samdøgur, eftir at flett var. Tí krov, sum tornar í kulda, fær ongan smakk, tað ræstnar ikki.

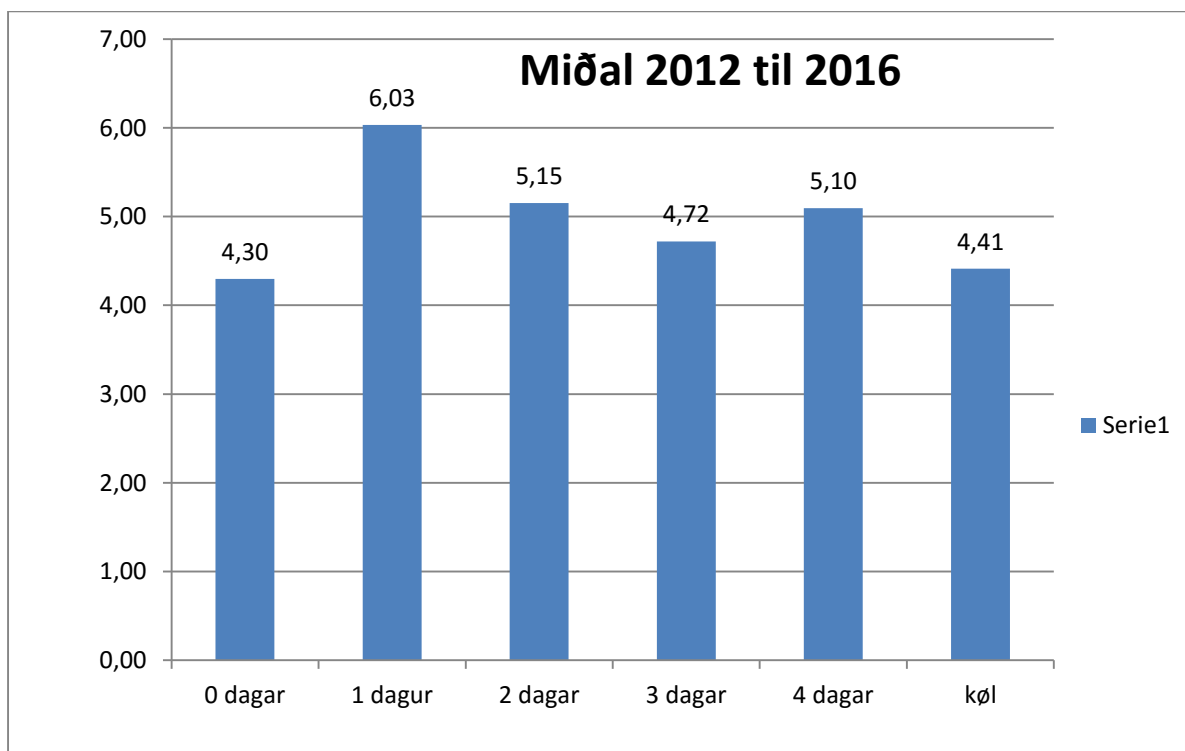

Hetta, sum Robert Joensen skrifar, er eitt áhugavert uppáhald, men okkum kunnugt eru ongar nágreiniligar royndir gjørdar fyri at eftirkanna, hvussu álítandi henda gamla vitan er. Búnaðarstovan hevur tí sett sær fyri at kanna hetta nærri, og vit hava gjørt nakrar kanningar seinastu árin.

Til hetta nýttu vit 12 veðurlambskrov av lombum, sum vóru flett sama dag. Krovini vígaðu 28 – 32 pund. Tvey krov blivu beinanvegin hongd í kølirúm við 5 hitastigum. Tvey krov blivu hongd í hjallin beinanvegin, meðan hini blivu hongd innandura í 14 hitastigum. Síðani vóru hvønn fylgjandi dag tvey krov hongd í hjallin. Bøgir og tjógv vóru skorin frá og vóru hangandi í hjallinum. Frá desember til juni vóru 8 smakkiroyndir gjørdar av kjøtinum, 4 tær fyrstu av bógvi og 4 tær seinastu av tjógvi. Dómararnir dømdu smakkin á kjøtinum og góvu stig frá 0 til 10, har 10 er best.

Fyribils úrslitið av kanningunum sæst niðanfyri:

Búnaðarstovan á summarmála 2017

Hans Martin Andreassen